

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z historii – klasa IV – program – Wczoraj i dziś – nowa podstawa programowa.

Dopuszczający:

- rozumie jaką rolę w życiu człowieka odgrywa rodzina,
- wymienia osoby, które wchodzi w skład społeczności szkolnej,
- zna swoje szkolne prawa i obowiązki,
- rozumie, w czym przejawia się uprzejmość i tolerancja,
- tłumaczy pochodzenie nazwy „Polska”,
- zna daty najważniejszych polskich świąt państwowych,
- zna polskie symbole narodowe i najważniejsze miejsca pamięci narodowej,
- recytuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego”,
- wymienia regiony Polski oraz odnajduje je na mapie,
- wie, czym zajmuje się historia jako nauka,
- wyjaśnia, kim jest historyk,
- wie, czym są źródła historyczne i podaje ich przykłady,
- rozumie znaczenie terminów: chronologia, data, era, rok, wie , tysiąclecie, epoka historyczna, okres przed naszą erą i naszej ery,
- wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, plan, legenda mapy,
- odczytuje skróty p.n.e. i n.e.,
- zaznacza daty na linii chronologicznej,
- oblicza upływ czasu między poszczególnymi wydarzeniami,
- ustala wiek, w którym miało miejsce dane wydarzenie,
- zapisuje cyframi rzymskimi liczby arabskie i na odwrót,
- posługuje się cyframi rzymskimi i arabskimi w celu oznaczenia jednostek czasu,
- wymienia epoki historyczne oraz podaje ich daty graniczne,

- wymienia elementy z jakich składa się mapa historyczna,
- porządkuje daty na linii chronologicznej,
- określa dokładnie datę danego wydarzenia,
- odczytuje z mapy podstawowe informacje,
- zna pojęcie patriotyzm i potrafi przedstawić przykłady takich osób z historii Polski ,
- umie sporządzić drzewo genealogiczne własnej rodziny ,
- zna zabytki znajdujące się w najbliższej okolicy ,
- zna i opisuje polskie symbole narodowe ,
- wymienia daty najważniejszych świąt narodowych ,
- zna epoki historyczne,
- potrafi umiejscowić podane wydarzenia historyczne na osi czasu ,
- odczytuje informacje z osi czasu ,
- zamienia cyfry rzymskie na arabskie i odwrotnie ,
- rozróżnia mapę od planu ,
- zna przynajmniej jedną legendę o początkach państwa polskiego ,
- zna postaci Mieszka I , Bolesława Chrobrego ,
- podaje daty chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego ,
- wie kim był św. Wojciech ,
- zna postać Kazimierza Wielkiego o jego dokonania ,
- opisuje postać św. Jadwigi Królowej , Władysława Jagiełły,
- wskazuje na mapie państwo Krzyżackie ,
- zna datę bitwy pod Grunwaldem ,
- zna pojęcie : unia i potrafi podać najważniejsze jej założenia,
- zna i opisuje obyczajowość rycerską ,
- zna i potrafi opisać dokonania Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego, Jana III Sobieskiego ,
- potrafi podać daty : uchwalenia Konstytucji 3 maja, powstania Legionów Polskich we Włoszech, powstania styczniowego,

- recytuje tekst Mazurka Dąbrowskiego ,
- potrafi omówić postaci Józefa Piłsudskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego ,
- zna datę bitwy warszawskiej ,
- zna pojęcie Polskiego Państwa Podziemnego i jego działalności ,
- podaje przykłady walki Polaków z okupantem ,
- zna i opisuje działalność Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny ,
- wymienia czołowych przywódców Solidarności ,
- zna okoliczności wprowadzenia stanu wojennego ,

Dostateczny :

- odróżnia historię rozumianą jako przeszłość od historii rozumianej jako nauka o dziejach ,
- porównuje sposób zdobywania wiedzy przez historyka i archeologa ,
- podaje przykłady różnego rodzaju pamiątek historycznych ,
- wskazuje tradycje rodzinne ,
- umie sporządzić drzewo genealogiczne swojej rodziny ,
- zna pojęcie patriotyzm i umie je wyjaśnić ,
- zna pomniki znajdujące się w swojej okolicy ,
- zna symbole narodowe i potrafi je opisać ,
- zna najważniejsze święta narodowe i potrafi podać ich daty ,
- umiejscawia epoki, wieki, wydarzenia na osi czasu ,
- zamienia cyfry arabskie na rzymskie i odwrotnie ,
- potrafi rozróżnić mapę od planu ,
- potrafi odczytać podstawowe informacje z mapy ,
- zna przynajmniej jedną legendę o początkach państwa polskiego ,

- zna datę i okoliczności chrztu Polski ;
- zna postaci pierwszych Piastów : Mieszka I , Bolesława Chrobrego ,
- wie kim był św. Wojciech ,
- zna dokonania Kazimierza Wielkiego ,
- opisuje wygląd średniowiecznego zamku ,
- zna datę i okoliczności bitwy pod Grunwaldem ,
- zna przywileje i obowiązki rycerzy średniowiecznych ,
- wie kim był i czego dokonał Mikołaj Kopernik
- zna postaci : Jana Zamojskiego, Augustyna Kordeckiego , Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego ,
- zna dokonania Tadeusza Kościuszki ,
- zna datę i okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja ,
- zna tekst Mazurka Dąbrowskiego ,
- zna daty powstań narodowych i ich przywódców ,
- omawia postaci Polaków zasłużonych w walce o odzyskanie niepodległości ,
- zna i charakteryzuje postaci : Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego , Eugeniusza Kwiatkowskiego ,
- charakteryzuje sytuację społeczeństwa polskiego pod okupacją ,
- zna sposoby walki Polaków z okupantem ,
- opisuje politykę nazistów wobec ludności żydowskiej ,
- zna i charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny ,
- wymienia czołowych przedstawicieli opozycyjnego ruchu robotniczego Solidarność ,
- zna skutki wprowadzenia stanu wojennego ,
- opisuje okoliczności odzyskania przez Polskę suwerenności ,

Dobry:

- zna sposoby zaspokajania ludzkich potrzeb,
- wyjaśnia znaczenie terminów: rodzina dwupokoleniowa, rodzina wielopokoleniowa,
- omawia sposoby okazywania patriotyzmu w czasie wojny i w okresie pokoju,
- zna sposoby zdobywania wiedzy o historii małej ojczyzny,
- wskazuje największe atuty swojej małej ojczyzny,
- wyjaśnia, co świadczy o tym, że Polacy należą do jednego narodu,
- opisuje wygląd herbu wybranych miejscowości,
- wymienia główne zadania historii,
- wymienia przykłady postaci historycznych oraz bohaterów baśniowych i legendarnych,
- dokonuje podziału źródeł historycznych na materialne i niematerialne oraz wyróżnia wśród źródeł materialnych pisane i niepisane ;
- wymienia informacje, jakie można zdobyć na podstawie poszczególnych źródeł historycznych,
- potrafi zaplanować wycieczkę prezentując najważniejsze miejsca i obiekty w najbliższej okolicy,
- wyjaśnia, w jaki sposób podtrzymywanie tradycji rodzinnych umacnia poczucie wspólnoty w rodzinie,
- rozumie, że daty graniczne poszczególnych epok mają charakter umowny,
- tłumaczy, czym są legenda i skala mapy,
- porównuje mapy historyczne i geograficzne,
- odróżnia mapę od planu,
- rysuje plan bliższej okolicy ,
- porównuje sposób zdobywania wiedzy przez historyka i archeologa ,
- podaje przykłady różnego rodzaju źródeł historycznych ,
- wskazuje tradycje rodzinne i opowiada o nich ,
- sporządza drzewo genealogiczne najbliższych członków rodziny ,

- wyjaśnia czym jest patriotyzm i w jaki sposób należy go wyrażać ,
- wskazuje lokalne zabytki i inne miejsca związane z dziejami regionu ,
- wyjaśnia czym jest naród ,
- opisuje polskie symbole narodowe ,
- wymienia najważniejsze święta państwowe i narodowe ,
- chronologicznie układa epoki historyczne oraz wskazuje ich daty graniczne ,
- umiejscawia epoki, wieki i wydarzenia na osi czasu ,
- porządkuje chronologicznie różne daty ,
- przypisuje określone wydarzenia historyczne do ery, epoki, wieku ,
- oblicza wpływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er ,
- zamienia cyfry rzymskie na arabskie i odwrotnie ,
- charakteryzuje różnego rodzaju symbole kartograficzne i odczytuje informacje z mapy,
- przedstawia legendy o początkach państwa polskiego ,
- przedstawia najważniejsze dokonania Mieszka I i Bolesława Chrobrego ,
- opisuje przebieg i wyjaśnia znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego ,
- wyjaśnia dlaczego potomni nazywali Kazimierza Wielkim ,
- wyjaśnia powiedzenie , że Kazimierz został Polskę drewnianą , a zostawił murowaną ,
- wyjaśnia znaczenie utworzenie Akademii Krakowskiej ,
- wskazuje najważniejsze dokonania Jadwigi i Władysława Jagiełły ,
- wyjaśnia przyczyny zawarcia unii między Polską, a Wielkim Księstwem Litewskim i jej konsekwencje ,
- wyjaśnia dlaczego Zawisza Czarny stał się wzorem naśladowania dla polskich rycerzy ,
- charakteryzuje uzbrojenie rycerza ,
- przedstawia dokonania Mikołaja Kopernika ,
- wyjaśnia , w jaki sposób wyłaniano króla po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów,
- dokonuje oceny działań przeora Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego ,

- charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki ,
- recytuje tekst Mazurka Dąbrowskiego ,
- zna i potrafi wyjaśnić znaczenie Konstytucji 3 maja ,
- wyjaśnia jakie były przyczyny wybuchu powstania styczniowego ,
- zna dokonania Romualda Traugutta ,
- wyjaśnia , dlaczego podczas I wojny światowej pojawiła się szansa na odzyskanie niepodległości przez Polskę ,
- wykazuje dokonania i rolę Józefa Piłsudskiego w utworzeniu II Rzeczypospolitej ,
- uzasadnia znaczenie bitwy pod Grunwaldem ,
- wyjaśnia jakie zadania realizowało Polskie Państwo Podziemne ,
- opisuje politykę nazistów wobec ludności żydowskiej,
- przedstawia zasługi Zośki, Alka i Rudego oraz działalność Szarych Szeregów ,
- zna i ocenia postaci Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny ,
- opisuje tło powstania Solidarności oraz przedstawia główne żądania strajkujących ,
- opisuje skutki wprowadzenia stanu wojennego ,
- przedstawia , w jakich okolicznościach Polska odzyskała suwerenność ,

Bardzo dobry:

- charakteryzuje nauki badające przeszłość ,
- rozumie, dlaczego powinno się okazywać szacunek symbolom narodowym,
- objaśnia znaczenie powiedzenia: Historia jest nauczycielką życia,
- uzasadnia, dlaczego należy dbać o źródła historyczne i chronić obiekty zabytkowe,
- dociera do rodzinnych źródeł, które pozwalają mu sporządzić drzewo genealogiczne,
- przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny,
- wskazuje wydarzenia, które oznaczają początek i koniec poszczególnych epok historycznych,

- dostrzega umowność rachuby czasu w kontekście przykładów z różnych kręgów kulturowych,
- wie, czym zajmuje się kartografia,
- rozumie, jaką rolę odgrywa mapa w poznawaniu przyczyn i przebiegu wydarzeń historycznych,
- krótko charakteryzuje poszczególne epoki historyczne,
- przedstawia ewolucję znaczenia mapy
- opisuje jak dawniej wyglądały mapy, i na tej podstawie określa, jakie wyobrażenia o świecie mieli ludzie w przeszłości,
- podaje przykłady różnego rodzaju źródeł historycznych ,
- sporządza drzewo genealogiczne swojej rodziny i umie wyjaśnić związki między poszczególnymi członkami rodziny ,
- wyjaśnia czym jest patriotyzm i w jaki sposób należy go wyrażać,
- dostrzega związki przeszłości z teraźniejszością,
- porządkuje chronologicznie podane daty ,
- wyjaśnia dlaczego mapy są ważne w pracy historyków,
- przedstawia najważniejsze dokonania Mieszka I ,Bolesława Chrobrego,
- wymienia mniejszości narodowe zamieszkujące przedwojenną Polskę ;
- analizuje tekst Mazurka Dąbrowskiego i wyjaśnia znaczenie wybranych zwrotów ;
- porównuje strukturę narodowościową II Rzeczypospolitej i współczesnej Polski ;
- wiąże najważniejsze zabytki kultury polskiej z właściwymi regionami ;

Celujący :

- przygotowywanie dodatkowych referatów, prezentacji multimedialnych, wypracowań, udział w konkursach przedmiotowych, recenzje wybranej lektury historycznej ;

Wymagania edukacyjne z historii
na poszczególne stopnie kl. V
(Program nauczania „Wczoraj i dziś”)

Dopuszczający:

–

zna daty chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego,

–

wyjaśnia znaczenie terminów:

plemię

,

gród

,

drużyna

,
książę,

–

rozumie szczególne z
naczenie koronacji Bolesława Chrobrego w dziejach państwa polskiego,

–

zna legendy o Lechu, Czechu i Rusie, o Popielu oraz o Piaście,

–

rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy,

–

wskazuje na mapie Gniezno i obszar państwa Mieszka I,

–

podaje cechy idealnego ryc
erza,

–

wyjaśnia znaczenie terminu
mieszczanie,

–

opisuje średniowieczny klasztor i tryb życia mnichów, używając wyrazów:
zakon

,

reguła

,

ubóstwo,

–

charakteryzuje postać świętego Franciszka z Asyżu,

–

zna datę bitwy pod Grunwaldem,

–

tłumaczy, dlaczego królowi Kazim
ierzowi nadano przydomek
Wielki,

–

wskazuje na mapie Królestwo Polskie i
Wielkie Księstwo Litewskie,

–

wymienia zasługi Jadwigi dla kultury polskiej,

–

rozumie przełomowe znaczenie roku 1492 w dziejach Europy i świata,

–

wie, jaką rolę w okresie wielkich odkryć ge
ograficznych odegrał Krzysztof Kolumb,

–

tłumaczy, na czym polegało przełomowe odkrycie Mikołaja Kopernika,

–

umieszcza na linii chronologicznej datę odkrycia Ameryki przez Krzysztofa Kolumba,

–

pokazuje na mapie trasę pierwszej wyprawy dalekomorskiej Krzysztofa
Kolumba,

–

tłumaczy teorię Mikołaja Kopernika w kontekście powiedzenia:
Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię,

–

wyjaśnia znaczenie terminów:
dwór

,

paź

,

komnata

,

arras,

–

wie, którzy władcy panowali w Rzeczypospolitej w okresie rozkwitu polskiej kultury,

–

wie, jakie z

naczenie miał szałw wiślany dla rozwoju handlu zbożem w XVI wieku,

–

podaje najważniejsze postanowienia unii lubelskiej,

–

zna datę pierwszej wolnej elekcji,

–

rozumie znaczenie terminu

potop szwedzki,

–

wyjaśnia, na czym polegała wojna podjazdowa,

–

wskazuje na map

ie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów i miejsce zawarcia unii polsko

-

litewskiej w 1569 roku,

–

pokazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku,

–

zna daty: elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski, I r

ozbioru Rzeczypospolitej, utworzenia Komisji

Edukacji Narodowej,

–

wie, czym były obiady czwartkowe i kto w nich uczestniczył,

–

zna datę uchwalenia Konstytucji 3 maja,

–

podaje daty: obrad Sejmu Wielkiego, wojny prowadzonej w obronie Konstytucji 3 maja, II

rozb

ioru Polski,

–

wymienia dokonania Tadeusza Kościuszki przed wybuchem powstania w 1794 roku,

–

wie, jaką rolę odegrali w trakcie powstania kościuszkowskiego Jan Henryk Dąbrowski i

Jan Kiliński,

–

omawia przyczyny i skutki III rozbioru Polski,

–
wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku I, II i III rozbioru,
–
wymienia reformy wprowadzone w polskim systemie oświaty za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego.
Dostateczny:
–
wymienia zajęcia mieszkańców średniowiecznego Gniezna,
–
omawia okoliczności, w jakich doszło do ślubu Mieszka I z Dobrawą,
–
zna podstawowe fakty z życia świętego Wojciecha,
–
umieszcza na linii chronologicznej datę chrztu Polski,
–
opisuje budowę średniowiecznego grodu na przykładzie Gniezna,
–
wskazuje na mapie granice państwa Mieszka I,
–
zaznacza na linii chronologicznej daty śmierci biskupa Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego,
–
przedstawia historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie świętego Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III,
–
wymienia znaczenie terminów:
klasztór
,
post
,
skryptorium
,
kopista
,
kupiec
,
rzemieślnik
,
cech
,
burmistrz
,
samorząd miejski

,
rynek,

–

wie, jak duży wpływ na życie ludzi w średniowieczu miała religia,

–

wymienia zabudowania tworzące średniowieczny klasztor,

–

rozumie,

jaką funkcję pełniły zamki w
średniowieczu,

–

wymienia główne elementy rycerskiego wyposażenia,

–

podaje przykłady zawodów rzemieślniczych wykonywanych w
średniowieczu,

–

wymienia grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście,

–

wymienia prace polowe wykonywane
w epoce średniowiecza,

–

rozpoznaje charakterystyczne elementy zamku,

–

opisuje średniowieczne miasto,

–

wskazuje różnice między losem chłopca a życiem rycerza lub
mieszczanina,

–

wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, w tym założenie Akademii
Kra
kowskiej,

–

tłumaczy, w jakich okolicznościach doszło do ślubu Jadwigi i Jagiełły,

–

podaje przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim,

–

wskazuje na mapie: Pomorze Gdańskie, Małopolskę, Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze,
Śląsk,

–

umieszcza na linii chron

ologicznej daty: koronacji Kazimierza Wielkiego, założenia Akademii Krakowskiej,
wygaśnięcia

dynastii Piastów w państwie polskim,

–

wskazuje na mapie Kraków oraz obszar Królestwa Polskiego za panowania Kazimierza
Wielkiego,

–

wyjaśnia sens powiedzenia:

Kazimie

rz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną,

–

przedstawia okoliczności objęcia polskiego tronu przez Jadwigę,

—

podaje przyczyny odkryć geograficznych w XV i XVI stuleciu,